

Л.І. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.В. Дмитрусенко, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЯК ЗАПОРУКА СТІЙКОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Сучасні умови функціонування банківської системи України характеризуються невирішеними проблемами. Значна девальвація гривні, спад економіки країни та погіршення основних макроекономічних показників; згорання промислового виробництва; зниження економічної активності; погіршення добробуту домогосподарств та зростання рівня безробіття; посилення боргового тиску; підвищення тінізації економічної діяльності, а також неадекватний зовнішнім загрозам рівень корпоративного управління комерційними банками зумовили зниження стійкості вітчизняної банківської системи. Тривале зниження стійкості банківської системи України сприяє загрозі банкрутства комерційних банків, що має глибокі негативні наслідки для економіки держави. Як свідчать статистичні дані, протягом 2014-2015 років з ринку України виведено 48 неплатоспроможних банків, що характеризує глибину кризових явищ у вітчизняній банківській системі. Одним з основних кризових чинників у банківській сфері є вплив залучених коштів, у першу чергу вкладів населення, викликаний як політичною, так і макроекономічною нестабільністю. За період 2014-2015 років обсяг коштів фізичних осіб у банківській системі України скоротився на 149 млрд. грн., більш ніж на 40% у порівнянні з 2013 роком і відбувається подальше скорочення коштів фізичних осіб, що негативно впливає на стабільність банківської системи. Погіршується і якість кредитного портфеля банків через падіння ділової активності, рівня платіжної дисципліни, зменшення споживчих витрат населення. Зростає частка простроченої заборгованості за кредитами у сумі кредитного портфеля. Так, якщо станом на 01.01.2014 року цей показник загалом по банківській системі дорівнював 7,7%, то на 01.01.2015 року він зріс до 13,5%, а по завершенню 2015 року сягнув за межі 20,4%. Погіршення якості кредитного портфеля банків у свою чергу провокує зростання банківських витрат на формування страхових резервів, що спричиняє збитковість банківської системи. За 2014 рік збитки по банківській системі України склали -53 млрд. грн., тобто кожен третій банк був збитковим, тоді як за підсумками 2013 року банківська

система України отримала прибуток у розмірі 1,4 млрд. грн. Протягом 2015 року негативна тенденція збитковості банківської системи зберігалась, і по завершенню 2015 року збиток банківської системи склав -77,9 млрд.грн. Згідно з рейтингом глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму за 2015 рік Україна продемонструвала найгірший серед 140 країн світу результат за показником «міцності банків», що стало подальшим погіршенням у порівнянні з 2014 роком, коли Україна займала 138 місце. Системна банківська криза, що розпочалася у 2014 році і триває сьогодні, стала проявом неефективної політики НБУ за останні роки, втрати довіри клієнтів до банківських установ. Від вирішення проблем банківського сектору значною мірою залежить розвиток економіки країни, а забезпечення фінансової стійкості кожного комерційного банку є запорукою стійкої банківської системи. Адже тільки фінансово стійкий банк може продовжити свою діяльність при виникненні непередбачуваних подій або ризиків, забезпечуючи оптимальний перерозподіл капіталу в економіці з метою фінансування її розвитку. Банк вважають фінансово стійким, якщо за умов проведення виваженої прибуткової діяльності, він дотримується у своїй діяльності норм та вимог Національного банку України та має бажаний (відповідно до обраної стратегії) фінансовий стан. Управління фінансовою стійкістю комерційних банків здійснюється: на макрорівні, головним чином, шляхом впливу Національного банку України на діяльність комерційних банків, а також на мікрорівні – через саморегулювання власної фінансової стійкості комерційним банком.

Дослідженню різних аспектів управління фінансовою стійкістю комерційних банків приділяли увагу багато дослідників, зокрема Ж.М. Довгань, А.М. Герасимович, В.В. Коваленко, В.І. Міщенко, М.І. Савлук та ін. Проте, не зважаючи на певну розробленість оремих питань, потребують подальших досліджень та вдосконалення теоретико-методичні аспекти та практичний інструментарій процесу управління фінансовою стійкістю комерційного банку, що зумовлює актуальність та своєчасність обраного напрямку дослідження. Дослідження довели, що фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів комерційного банку, який забезпечує розвиток діяльності банку на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику. Погляд на надійний банк з боку суспільства може бути представлений як такий, що забезпечує збереження балансу інтересів і банку, і його клієнтів, сприяє розвитку економіки.